

TIZENKETTEDIK TANULMÁNYI LEVÉL

MUNKÁLKODÁS A BÉKÉÉRT

A. BEVEZETÉS

Szent Ferenc törekvései közül alig van aktuálisabb a békére való törekvésnél. A társadalmi és politikai feszültségek korában, amelyek a XII. és XIII. század idején jelentkeztek, Ferenc a béke embere volt. Prédikációinak tartalmát és módszerét mélyen a béke akarása hatotta át. Ferenc ebből a szempontból is egyszerűen az evangéliumhoz nyúlt vissza - és az evangélium útmutatása megmutatta a maga hatását.

Az olvasmány előtt megkérdezhetjük önmagunktól: mi jut eszébe, amikor a “béke” szót hallja? - hol van ma legtöbbször szó a békéről?

B. ÁTTEKINTÉS

Mindenekelőtt helyesen kell értelmeznünk a **béke** fogalmát. A világban ugyanis mindenki beszél békéről, s éppen ezért vált Ferenc számára elengedhetetlen, hogy az “**igazi békéről**” beszéljen. Mindezt pedig az ágostoni hagyományon belül tette.

Az igazi békéről beszélni éppen azért is fontos, mivel az 1203. és 1210. években kötött békeszerződéseiben Assisi városa olyan konkrét elképzeléseket fogalmazott meg a békéről, amelyek különböztek Ferenc életmódjától. Testvéreivel Ferenc olyan **alternatívát** választott, amely mindenképpen **kizárta a vitát**. Itt fel kell figyelni egy nagyon finom megkülönböztetésre, amelyben Ferenc az emberek és az igazságtalan rendszer között tett, amelyben ezek az emberek élnek. Az ember számára Istentől mindig van remény.

Azon alternatíván belül, amelynek keretei között Ferenc él, a társadalomhoz való kapcsolatban mindig figyelembe kell venni még a szent **konfliktus- és szenvedéselviselési** képességét is. A béke nem egészséges világ gyümölcse, hanem olyan valami, amiért naponta meg kell szenvedni és küzdeni.

Ennek a konfliktus- és szenvedéselviselési képességnek nagyon komoly köze van az **erőszakmentességhez**. Ferenc azokhoz tartozik, akik egyedül a kereszt erejében bíznak és ezért lemondanak az erőszak minden formájáról. A konfliktusok minden egyes megoldása, amely az erőszakra támaszkodik, és amely **jogi kényszer** lenne, Ferenc számára szóba sem jöhet, legalábbis elméletileg (gyakran vette ugyanis igénybe az egyház könyörgését).

C. INFORMÁCIÓ

TANKÖNYV: 75,3 76 pontja
Ehhez vö. a következőket.

1. Az igazi béke

Arról van szó, hogy nagyon távol került az ember a béke elsődleges értelmezésétől. Assisi szent Ferenc ezért beszél “a menyei békéről”, az “Úrban való igaz szeretetről” (vö. 2LHív 11,1). Ennek alapján Ferenc számára a béke az ég ajándéka, és - ahogy más összefüggésből kitűnik - lényegileg összekapcsolódik Jézus Krisztussal (vö. Ef 2): “...a mi Urunk Jézus Krisztusszentséges teste és vére iránt, melyben minden, ami a mennyekben és a földön van, megbékélt és kiengesztelődött a mindenható Istennel.” (LRend 13) Az **igazi békét** az tapasztalja meg, aki egészen (teljesen) Istenben

él. Ezért mondhatja gyakran szent Ferenc is, hogy az embernek a békét meg is kel “öriznie” (Int 15). Tehát olyan valami, ami paradox módon már adott, mégis meg kell szereznünk.

Az igazi békéről való beszéd új jelentése még inkább feltárul az ágostoni hagyomány háttérében. Az “Isten városáról” (De civitate Dei) szóló könyvében (19,17) két államot és a békének két különböző tartalmát különbözteti meg:

- a.) A földi állam a földön keresi a békét. Abban a mértékben találja meg, amennyiben sikerül neki elérnie a polgárok lehető legnagyobb egyetértését (concordia civium), és pedig annak akarásában (compositio voluntatum), hogy kielégíti az ember alapvető igényeit. A törvényhozás legfőbb célja abban áll, hogy “szabályozza mindazt, ami a haladó élet fenntartása szempontjából kedvező,” és megszervezze mindazt, “ami szükséges az élethez” (res huic vitae necessariae). A béke tehát elsődlegesen nem államok közötti, hanem elsődlegesen államon belüli téma, ami természetesen átvihető a világ síkjára.
- b.) **Isten állama** - amennyiben ez a történelem valósága - részt vállal az állam törekvéseiben. A keresztény embernek tehát részt kell vállalnia abban a törekvésben, hogy minden erejével előmozdítsa az ember emberi létét. Ugyanakkor azonban egészen más szempontból túl is kell lépnie ennek az államnak a törekvésein: nem állhat meg egyrészt a halál határmegyéjénél, másrészt nem maradhat meg a nemzetállamnál, harmadszor pedig az evilági történelemben. Isten államának békéje nem csupán egyetemes, hanem minden történetet meghalad. Az “igazi béke” a földi valóságoknál kezdődik ugyan el, de csak a halál küszöbén túl és csak Isten országában teljesebben, - akkor ugyanis, amikor lecsillapulva látja a maga végső és mély vágyát: vágyakozását (igényét) Isten után.

Ezért nem csodálkozhatunk azon, ha Assisi Szent Ferencnél a “szegénység” és “béke” témák bensőleg bonyolultak.

2. A nem-vitatkozó alternatíva

A ferences életformát lényegében a világ elhagyása határozza meg (vö. Végr.3; IReg 22,9)

Ferenc ezt az alternatívát mindenestre **nem polémikusan (vitatkozva)** képviseli. Inkább meg van győződve arról, hogy az új békés közösség csak akkor állhat fenn, ha összhangban van a cél és a módszer. Ezért minden testvérel együtt meghatározott elvek szerint él: “ne pereskedjenek és ne versengjenek” (IReg 16,6) és “Ha tehát valahol szóval rosszat mondó vagy cselekvő, vagy Istent káromló embert látunk vagy halunk, mi jó szóval mondjunk áldást, cselekedjük a jót és dicsérjük Istent.” (IReg 19,19) Annyira helytelennek és gonosznak tűnnek számára az Assisiben érvényre jutó tendenciák, Ferenc egész elkötelezettséggel egyszerűen csak más energiákat akar mobilizálni és az evangéliumról tanúságot téve más történeti realitásokat teremteni.

Nagyon fontos az az utalás is, hogy Ferenc nagyon jól tud **különbséget tenni rendszer és egyes ember között**. Bármilyen helytelennek is tartja Ferenc a rendszert, amely hatalomra és gazdagságra épül, mégsem akarja morálisan elítélni az embereket, akik ebben a rendszerben élnek. “Intem és figyelmeztetem őket, hogy ne nézzék le és ne ítéljék el azokat az embereket, akiket látgy és színes ruhákba öltözködve látnak, se azokat, akik finom ételekkel és italokkal élnek, hanem inkább ki-ki magát ítélje meg és vesse meg.” (2Reg 2,17) Életrajzi adatok szerint Ferenc valószínűleg megindokolta ennek a szabálynak a meghatározását: “mert - szokta mondani - Isten, a mi és az ő Uruk, elég hatalmas ahhoz, hogy magához térítse őket és mint választottaknak, az igazultak közt jelöljön ki számukra helyet.” Majd hozzáfűzte: “Sőt azt akarta - ezt többször is kifejezte - ,hogy a testvérek egyenesen uraikként és testvéreikként tiszteljék őket: testvéreikként, mivel ugyanazt a Teremtő alkotta őket, és uraikként, mivel a testi szükségletek rendelkezésére bocsátásával segítik a jókat a bűnbánattartásban. Ezt is szokta mondani: ‘A testvéreknek úgy kellene forgolódnuk az emberek között, hogy aki csak látja vagy hallja őket, azonnal dicsőítse és buzgón magasztalja a mennyei Atyát.’ Az volt ugyanis a legfőbb vágya, hogy amint ő maga, azonképpen testvérei is bővelkedjenek jócselekedetekben, melyekért magasztalni szokás az Urat. Nemegyszer mondotta nekik. ‘Amint ajkatokkal hirdetitek a békét, hasonló módon, sőt még nagyobb értékben szívetekben is szülessék az meg. Senkit se ingereljeteek tehát haragra, se ne botránkoztassatok, hanem ellenkezőleg: szelídséggel mindenkit békére, jószívűsége és egyetértésre kell hangolnotok’.” (3Társ 58)

Ferenc tehát esélyt lát azon emberek számára, akik helytelen rendszerben élnek és magatartásukkal abban részt is vesznek: Isten a jövőjük, ő meg tudja változtatni őket. Ennek a hitnek konkrét magatartás felel meg: **sem a megvetése sem az elítélése** mindannak, amit ez a rendszer maga tart fogva! **És készséget a békére!** Ehhez járul az, hogy Ferenc felismeri, hogy ez az alternatíva is abból a rendszerből él, amellyel prófétai magatartásával szembehelyezkedik.

Ezzel összefüggésben nagyon gyakran mondják, hogy Ferenc a **kritikát is** elutasította. Ez ugyanis csak akkor helyénvaló, ha a szót eleve negatív tartalommal burkolja. Ha azonban az ember a kritikát egy szóval azzal hozza kapcsolatba, amely a nyugati történelemben oly nagy jelentőségű, akkor minden kétség eloszlik. Már nagyon régóta a Szentlélek ajándékeként (vö. 1Kor 14,29) és elengedhetetlen erényként magasztalják a “megkülönböztetés képességét” (disretio, discernere). Ez Assisi Szent Ferencnél pedig, aki maga a papokkal való találkozásnál (vö. Végr 9, ahol mindenesetre a német fordításban nem ragadták meg a szöveg helyes értelmét; helyesen így hangzik: és nem akarom bennük **szemlélni (considerare) a bűnt**, mivel Isten Fiát **különböztetem meg (discerno)** bennük, és a szenttel szemben (vö. Comp. Ass.10) sem akar különbséget tenni az Isteni és a nagyon is Emberi között. Nem gondolhatom azt, hogy Ferenc a megkülönböztetésnek ezt a képességét nem terjesztette volna ki a világi valóságokra is. Különben nem választhatna volna a maga alternatív álláspontját.

3. Konfliktus- és szenvedésképesség

Mindenesetre ki kell hangsúlyozni azt, hogy Ferenc a maga alternatív álláspontját nem egészséges világban keresi, hanem ennek a világnak a realitásaiban. Assisi szent Ferencnek ezért van egy levele, amit a regényíró E.Auerbach így ír le: “Ennek a levélnek a tartalma a legszűkebb határig kielezített tanítás arról, hogy a rosszal szemben nem kell kitérni és nem kell vele szembehelyezkedni. Felesküdni arra, hogy nem a világot kell elhagyni, hanem annak kellős közepén bele kell mélyedni annak kínjába és a rosszat szenvedélyesen el kell viselni... Itt Ferenc erkölcsteológiai szinten kétes szélsőségig jut el, amikor azt írja: nem szabad azt kívánnod, hogy ők jobb keresztények legyenek, hiszen az embernek a szenvedés által önmagát vizsgálva el szabad-e nyomnia azt a vágyat, hogy embertársa jobb keresztény legyen? Meggyőződése szerint csak a gonoszság alá vetettségben igazolódhat be a szenvedés és az engedelmség ereje... Ez pedig több, mint magányos meditáció távol a világtól” (Mimesis, Dargestellte Wirklichkeit in der abendländischen Literatur, Bern 1946)

Ezeket a nagyon is nyomatékos szavakat mindenesetre még egyszer be kell ágyazni egy nagyon konkrét szövegösszefüggésbe. A Szentnek előbb említett levele (LReud) egy konkrét közösségben való mindennapi konfliktusról beszél. Az igazi béke felé vezető első lépés **tehát a konfliktusok elviselésének képességében mutatkozik meg**, amelyet az embertársi kapcsolatokban lehet begyakorolni.

Ez a konfliktus- és szenvedésselviselési képesség Assisi Szent Ferencnél összekapcsolódik egy másik nagyon fontos és alapvető magatartással is, amelyről az előző oldalakon már szóltunk, most azonban kifejezetten is meg kell említeni: a “compassio” (együtt-szenvedés). Ferenc életrajzával kapcsolatos irodalomban világosan kitűnik az, mennyire egészen új képességre tett szert Ferenc a Megfeszítettel való találkozásban, amely a latin szövegben nagyon jól, de a fordításban nagyon rosszul ragadható meg. A szolidaritásnak arról a formájáról van szó, amely saját testén érzi a másik ember szenvedését. Assisi Szent Ferencnek ezt az oldalát nagyon gyakran elfelejtik. Ferenc éppen annyira szenvedő és síró, mint ahogy “vidám koldus” és “mindig örvendező testvér”. Napokat sír és szenved a szenvedésben. Ebből a szenvedésből kiindulva fordul a testvérhez, a kitaszítotthoz és a koldushoz, a féreghez a utcán és a báránnyhoz a mezőn, amelyen jár... Ezt a magatartást próbálja állandóan elevenen tartani a szenvedéstörténet átélésében. Végül pedig testén is megjelenik ez a szenvedés, amikor halála előtt két évvel megkapja a stigmákat. Véleményem szerint nagyon fontos helye van ennek a képességnek - hogy mások szenvedésével együtt szenvedhetünk - azoknak a lépéseknek a sorában, amelyeket a béke irányában meg kell tenni.

4. Erőszak-mentesen békét teremteni

Ferenc önmagát lényegében béketeremtőnek tartotta, nem csak úgy mint békére mindig kész ember, hanem mint egyike azoknak, akiknek az a feladata, hogy békét szerezzenek és teremtsenek. Mindenesetre ezt a kijelentést meg kell tisztítani a félreértésektől, hogy elérje teljes hatását.

A Mt 5,3.vershez (“Boldogok a békességesek, ők Isten fiai”) írt egyik kommentárban Ferenc összekapcsolja az ember béketeremtésre irányuló tevékenységét a szenvedés elviselésének képességével. Úgy gondolom, hogy ez más kifejeződése az “erőszak-mentességnek”. “Igazán békességszerzők azok, akik a mi Urunk Jézus Krisztus szerelméért e világ minden szenvedése közepett is megőrzik lelküknek (lélek) és testüknek (test) békéjét.” (Int 15). Ennek a kijelentésnek igazi ereje akkor tárul fel, ha lehetséges “Sitz im Leben”-ként átgondoljuk a ferences testvérek tapasztalatait az Alpoktól északra, ahol kegyetlenül gyötörték őket az eretnenség gyanúja miatt: “Néhányat agyonverték, másokat bebörtönöztek, másokat levetkőztettek és a város bírái elé vezettek és rövid színjátékká váltak az emberek előtt ... Ezen események miatt annyira borzasztónak találták a

testvérek Németországot, hogy oda csak azok mertek visszatérni, akik a vértanúság vágyától égtek.” (Jord. 5). A szenvedés elviselési képességének és a türelemnek megvan a maga órája, éppen a konfliktusban, és nem üres légtérben található erény ez (vö. Int 13).

Az erőszakmentesség az egész ember magatartása és nem csupán az emberi külsőre ragasztott erény. A gondolkodásnak és a beszédnek is erőszakmentesnek kell lennie: “Figyelmeztetem, intem és buzdítom testvéreimet az Úr Jézus Krisztusban, hogy mikor a világban járnak, ne civődjanak, se szóharcot ne folytassanak (vö. 2Tim 2,14), se másokat meg ne ítéljenek; hanem legyenek szelídek, békességszerzők és szerények; kedvesek és alázatosak, s nyíltan szóljanak mindenkire, ahogyan illik.” (2Reg 3,10sk) Az erőszak-mentesség itt nemcsak programként jelenik meg, hanem a másokkal való **érintkezés kultúrájaként is**. Minden egyes említett melléknév azért fontos, hogy helyesen értsük meg az alapvető ferences magatartást.

Ebben a magatartásban a történelem tanúsága szerint sikerül Ferencnek békét teremtenie különböző itáliai városokban: Perugiában (2Csel 37), Bolognában (Spalatói Tamás), Arezzóban (2Csel 108), Siénában (Fior II), Assisiben (Comp.Ass. 84)... Ezeknek a békeszerző akcióknak néhány szempontjáról a következőkben még beszélünk kell.

Fontosabbnak tűnik azonban az a tény, hogy Ferenc számára a béke akarása meghatároz minden egyes találkozást és prédikációt. Két biblikus **üdvözlési formát** kapcsol össze: “Békesség e háznak”(Lk 10,5 = 2Reg 3,14) és “Az Úr adjon neked békét” (Szám 6,24-26= Végr 6 és Áld.Leó) és variálja azokat a címzettekre való tekintettel, mint például “Béke és üdvösség”. Ezek a formák nyitnak meg minden egyes beszédet és prédikációt, ami a kortársak számára nyilvánvalóan újszerű volt, és nemcsak csodálkozásra adott alkalmat: “A rend kezdeti időszakában Ferenc a 12 társ egyikével ment át az utcákon és mezőkön és üdvözölte a férfiakat és a nőket, s közben azt mondta: ‘Az Úr adjon neked békét!’ Azok, akik a testvérektől még sohasem hallottak ilyen köszöntést, nagyon csodálkoztak: mások azonban bosszankodtak és azt kérdezték: ‘Mire való ez a köszöntés?’ A testvér elpirult, és Ferencet arra kérte. ‘Testvér, engedd meg, hogy másképpen köszöntsem az embereket’. ‘Hagyd, hogy beszéljenek’ - válaszolt Ferenc - ‘nem értik ugyanis Isten ügyét. Ne szégyelld, testvérem: maguk a nemes emberek és ennek a világnak a fejedelmei egy nap majd éppen ezen köszöntés miatt fognak tisztelni téged és más testvéreket.” (Compillatio Assisiensis 101)

Különböző, konfliktusokkal terhelt szituációkban (háború, családi civakodás, pártvillongás...) ezt az üdvözlési formát Ferenc **prédikációvá** tágította ki, hogy - nagyon gyakran sikerrel - a békére szólítson fel. Más esetekben a **Naphimnust és az imát** használta. A békeszerzés további eszközeit az életrajzi írásokban nem említik meg, ami azt a véget sejteti, hogy a békeakciók sikere nem is annyira az eszközöknek mint inkább magának a szentnek elbűvölő, Istenben horgonyt vető személyiségének köszönhető.

Szent Ferencek **a fegyverekhez** fűződő viszonya egyértelmű. Ennek oka, miért teszi Ferenc közössége alapvető oszlopává a vagyon-nélküliséget, abban a felismerésben áll, hogy a tulajdon és a háború között benső összefüggés (kapcsolat) áll fenn. “Uram, ha birtokunk van, fegyverekről is gondoskodnunk kell a magunk megvédésére, mert a perek és veszekedések rendszerint birtokügyekből szoktak kikerekedni, rendszerint ezeken szokott az Isten és felebarát szeretete is ezerféle módon hajótörést szenvedni. Ezért nem akarunk ezen a világon semmiféle néven nevezhető dolgot magunkénak mondani.” (3Társ 35)

Ebben az összefüggésben szokták általában megemlíteni a harmadrend un. fegyverviselési tilalmát is: “halálos fegyvereket senki ellen sem szabad fognunk, sem magunkkal hordani.” (Memoriale = a harmadrend szabálya 15,3 = G.G. MEERSSEMAN: Dossier de l’Ordre de la Pénitence au XIII siècle Freiburg 1961.101). Hasonlóképpen fontos a zászlóra való felesküvésnek ehhez kapcsolódó megtagadása, amely alól csak sürgős esetben adhat felmentést a pápa (16). Ezen a szabály a megfogalmazásának azonban semmi köze sincs Assisi Szent Ferenchez, hanem a korai kereszténység nyilvános bűnbánat-tartásának hagyományában áll, mely szerint igazi bűnbánat és a katona foglalkozása összeegyeztethetetlen (vö. ehhez a Meerssemannál található magyarázatot). Mégis hozzá kell fűznünk, hogy összhangban vannak ezek a megszorítások a ferences eszménnyel, és az Assisi Szent Ferencel való találkozásban kapják meg új dinamikájukat. Így válik ugyanis éppen a harmadrend bűnbánó mozgalma a béke oly fontos eszközévé a XIII. században.

Ebben a magatartásban Ferenc felvázol egy alternatívát a keresztes hadjárathoz. Felveti a misszió gondolatát (lásd fentebb) és fegyvertelenül veti magát oda a kereszténység ellensége elé.

A Szentnek ez a magatartása a Fiorettiben (21) “a rettenetes és vérengző farkasról” szóló kifejezett legendává. Az egyik oldalon ott állnak a város polgárai: “A polgárok állandó rettegettségben éltek, csak fegyveresen merték elhagyni lakóhelyüket, mintha háborúba indultak volna, de még így is jaj volt annak, aki egyedül került vele szembe. Az ordastól való félelem annyira hatalmába kerítette őket,

hogy végül már senki sem mert a falakon kívül mutatkozni.” Assisi Ferenc mégis “elhatározta, hogy fölkeresi a farkast”. **“Keresztet vetett magára és minden bizalmát Istenbe helyezve** kivonult a városból. Egy darabig társai is elkísérték...Így aztán **egyedül** ment az ordas tanyája felé.” Az említett fenevad acsarkodva rohant a Szent felé, ám amikor egészen a közelébe érkezett, a **kereszt jelét** vetette rá, magához hívta és így szólt hozzá: ‘Gyere ide, **Farkas testvér, Krisztus nevében** parancsolom, hogy se engem, se másokat ne bántsál.’ ...Abban a pillanatban, amikor Szent Ferenc **keresztet vetett** rá, a szörnyű bestia összecsukta száját, lelassította futását, majd meghunyászkodva, szelíd bárányként kullogott oda a Szenthez, és lábai elé kuporodott.” - Miközben Ferenc békeszerződést kötött a farkas és a város között, a legenda tovább folytatódik azzal az eredménnyel, hogy a fenevad maga is a városban élhetett és “ barátságosan járt házról házra, ajtóról ajtóra anélkül, hogy bárkinek is ártott volna vagy őt bántották volna. Az emberek gondosan etették őt, és amikor az utcán vagy a házak között baktatott, soha egyetlen kutya sem ugatta meg.”

Itt egyértelművé válik az, mibe vetette reményét Ferenc: nem fegyverekben vagy azok végsősoron eredménytelen hatásában kell biztonságot keresni, hanem Istenben, Jézusban, a keresztben. Ez a történet olyanak tűnik számomra, mint a zsoltár egyik versének exegézise: “Némelyek a harci szekerekben, mások lovakban bíznak, / Mi ellenben Urunk, Istenünk nevét hívjuk segítségül. / Ők összeestek és földre rogytak, / mi pedig állunk és maradunk.” (Zsolt 20,18sk)

Az erőszakmentesség egyik különleges szempontja az, amit én **“jogi erőszaknak”** nevezek. A maga alternatív életmódját Ferenc nem a polgárjog eszközeivel, nevezetesen az egyházi privilégiumokkal akarta megvalósítani. “Az engedelmség nevében szigorúan megtiltom minden testvéremnek, hogy akár személyesen, akár mások közvetítésével kiváltságlevelet merészeljenek kérni a római kúriától templom vagy valamilyen hely részére, prédikáció ürügyén vagy éppen testi üldöztetés esetén, bárhol is tartózkodnak. És ha valahol nem fogadják be őket, menjenek más vidékre, hogy ott Isten áldásával bűnbánatot tartsanak.” (Végr.25sk) Ferenc ellentmondásnak tartotta ezt azzal az életformával kapcsolatosan, amely az alázatot és az erőszakmentességet állította a középpontba. “Inkább mindent alázattal mint a jogi hatóságok hatalma által akart elérni.” (Jord 13)

A jogi védtelenség és annak szándéka, hogy magukat mindig Krisztus egyetemes üzenetének vetik alá, magával hozta az ebben rejlő **tendenciát a vértanúságra is**. Nem azért akarta Ferenc, hogy ezt a vértanúságot kiprovokálják, mint a marokkói testvérek. Ferenc azonban tudta, hogy ezzel élete kockáztatva van. “És emlékezzenek a testvérek arra, bárhol is vannak, hogy átadták magukat, és odaadták testüket az Úr Jézus Krisztusnak. Az ő szerelméért tehát kötelesek **kiszolgáltatni** magukat a látható és láthatatlan ellenségeknek, hiszen az Úr mondja: Aki lelkét elveszíti énérttem, megmenti azt az örök életre.” (Lk 9,24) Ez a szöveg a missziókról szóló fejezetben áll (1Reg 16,10sk) és jellemzi azt a magatartást, amellyel Ferenc az egyiptomi szultán ellenséges táboráig hatolt.

D. A FONTOS SZÖVEGEK BEGYAKORLÁSA

1. Gyakorlat: a buzdítás 15.verse és a Naphimnusz békéről szóló strófája

Hasonlítsuk össze mindkét szöveget, és húzzuk alá az azonos hangzású kifejezéseket és fogalmakat.

Aztán próbáljuk meg a két szövegben található minden egyes kifejezést egy mondatba összesűríteni, és így megkapjuk a béke teológiájának kis foglalatát.

2. Gyakorlat: Szent Bonaventúra előszava a “Léleknek Istenhez való felemelkedéséhez”

Bonaventúra egészen meghatározott módon értelmezi Szent Ferenc békéről szóló üzenetét. Ez az értelmezés akkor tűnik elő, miközben megfigyeljük, milyen összefüggésben használja a béke kifejezést.

Mi a véleménye a békének ezzel a felfogásával kapcsolatosan?

“Kezdetben az Óskezdetet hívom segítségül, “A világosság Atyját”, tőle származik minden megvilágosodás és “minden jó adomány és tökéletes ajándék”; az örök Atyát, az ő Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus által. A Szentséges Szűz Mária, a mi istenünk és Urunk Jézus Krisztus anyja, és Szent Ferenc, vezérünk és atyánk közbenjárására “világosítsa meg lelki szemünket és igazítsa lábunkat annak a békének útjára, mely minden értelmet meghalad.” Ezt a békét hirdette és hozta a mi Urunk Jézus Krisztus, és ezt hirdette meg újra Szent Ferenc

Atyánk is. Minden beszédének elején és végén a békéről szólt, minden köszöntésében békét kívánt, szemlélődésben mindig az elragadtatás békéjét áhította. Úgy élt, mint annak a Jeruzsálemnek polgára, amelyről ő maga, a béke embere, aki azokkal, akik a békét gyűlölik, békében élt, mondja. Kívánjatok békességet Jeruzsálemnek. Tudta, hogy Salamon trónja is békességben állott. Írva van: lakóhelye békében vagy, lakása Sionban.”

3. Gyakorlat: A farkasról szóló legenda küldetési beszéde

Az információs anyagban továbbadnak bizonyos részeket a gubbiói farkasról ismert legendában. Hasonlítsuk össze ezeket Jézus búcsúbeszédével, mindenekelőtt azonban az itt következő részekkel. Értelmezzük a legendát ezeknek a biblikus részeknek a segítségével.

Mt 10,12: Békeköszöntés:

“Amikor házába léptek, köszöntsétek.”

Mt 10,14: Hogyan kell eljárni abban az esetben, ha nem fogadják be őket.

“Ha valaki nem fogad be benneteket vagy nem hallgat szavatokra, hagyjátok ott a házat, sőt a várost is, és még a port is rázzátok le a lábatokról.”

Mt 10,16: A motívum: bárányként menni a farkasok közé. Olyan mondat, amit Ferenc is felvesz a missziókról szóló beszédébe.

“Nézzétek, úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé. Legyetek tehát okosk, mint a kígyók és egyszerűek, mint a galambok.”

Mt 10,17-21: az élet exponáltsága és veszélyeztetettsége: az élet és az evangéliumi üzenet hirdetése konfliktusba állíthatja őket a világ hatalmasaival.

“Az emberekkel szemben legyetek óvatosak, mert bíróság elé állítanak, zsinagógáikban pedig megostoroznak benneteket. Miattam helytartók és királyok elé hurcolnak, hogy tegyetek előttük és a pogányok előtt tanóságot. Amikor átadnak benneteket a bíróságnak, ne töprengjétek, hogyan és mit mondjatok. Abban az órában megadatik nektek, hogyan beszéljétek. Mert hisz nem ti fogtok beszélni, hanem Atyátok Lelke szól belőletek. Halálra adja majd a testvér a testvért, az apa a gyermekét, a gyermekek pedig szüleik ellen támadnak és vesztüket okozzák.”

Mt 10,24sk: a Mester és a tanítvány sorsának azonossága, Jézus megvádolása azzal, hogy ördöge van és elítéltetése (a kereszten) megismétlődik a tanítvány sorsában is.

“Nem nagyobb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál. Legyen elég a tanítványnak, ha olyan, mint mestere, s a szolgának, ha olyan, mint ura. Ha a ház urát Belzebubnak nevezik, mennyivel inkább háza népét...”

Mt 10,38sk: ha minden kilátás ellenére, a kereszthalált is kell elszenvedni, mégis ragaszkodni kell az élethez és Isten országa hirdetéséhez:

“Aki nem veszi vállára a keresztyét, s nem követ, nem méltó hozzám. Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja.”

4. Gyakorlat: “tégy engem a te békéd eszközévé!”

Ennek a századnak a kezdetétől van egy nagyon elterjedt ima, amit gyakran Ferencnek tulajdonítanak. Ennek ellenére nem tőle származik. Azt mondhatjuk, hogy szelleme és néhány kifejezése és fordulata összefüggésbe hozható Ferencel. Keressük meg a Regulában ennek megfelelőjét: 2Reg 14-17; 21-23:

*“Uram, tégy engem a Te békéd eszközévé,
Engedd, hogy szeretetet vigyek, ahol gyűlölet van,
M megbocsátást, ahol bűn van,
Egységet oda, ahol széthúzás van,
Igazságot, ahol tévedés van,
Hitet, ahol kételkedés merül fel,
Reményt, ahol kétségbeesés van,
Fényt vigyek oda, ahol sötétség van,
És örömet, ahol szomorúság van.
Uram, add, hogy egyre jobban törekedjek arra, hogy
Másokat vigasztaljak, mint hogy magam vigaszra találjak,
Hogy másokat megértsek, mint hogy megértésre találjak,
Hogy szeressem, mint hogy viszonzszeretetet kapjak.
Az ajándékozásban önmagam kapom vissza,*

*Önmagam elfelejtésében magamra talállok,
A megbocsátásban kapom meg bocsánatodat,
A feléd való törekvésben lesz részem az örök életben.”*

E. KONKRÉT ALKALMAZÁS

Készítsünk egy szociogramot: rajzoljuk magukat a lap közepére és körénk pedig - a mindenkori közelség szerint azokat az embereket, akikkel együtt-élünk és -dolgozunk. Tudatosítsuk azokat a konfliktusokat, amelyek egyes emberekkel kapcsolatban felmerülnek. Elmélkedjünk ezekről az emberekről: mit tehetnénk a konfliktusok elviselésére vagy feloldásáért?

Szemléljük most Tony Schreiber képét (a következő oldalon)

- merüljünk most bele a kép szemlélésébe, hogy elviseljük az ellenállásokat, az irtózást, az aggodalmakat és a fúró gondolatokat.

- Hogyan érzi magát a rakéták és a kereszt összekapcsolása láttán?

Tony Schreiber, a mi keresztünk, mi feszítjük keresztre Jézus Krisztust.

Béke - fogadd el kezem!

Béke,

fogadd el kezem;

Nyúlj be minden egyes cellába

Mindegyikbe,

Kenyérrel, amely téged táplál,

Add, hogy továbbadjalak kézről kézre.

Amen!

Béke, **vedd ajkamat;**

Eressz gyökeret minden szóba,

Mindegyikbe,

Amely téged teremtett,

Add, hogy továbbmondjam szóról szóra.

Amen!

Béke, **vedd lábamat;**

Élj minden egyes lépésével,

Mindegyikkel,

Azzal a céllal, amely réged hív,

Add, hogy továbbvigyelek útról útra.

Amen!

Béke, **vedd szívemet;**

Lélegezz minden ütésében,

Mindegyikben,

Azzal a Lélekkel, aki minket szeret.,

Add, hogy továbbszeresselek emberről

emberre.

Amen!

Segítség a meditációhoz

Becsukott szemmel, nyissuk ki majd zárjuk össze kezünket, most kulcsoljuk össze és mozgassuk.

Keressük, mikor érezzük a kezünk által védettséget, és jótéteményt.

A napi munkán kívül mit teszek kezemmel?

Legyen időm a gyengédségre,

Engedjük, hogy melegség és nyugalom áramoljon át Benne!

Tapasztaljuk meg kezünket védő rétegeként!

Hogyan bánok a szavakkal?

Gondolkozzam el azon, milyen kulcsszavak, milyen ítéletek tartoznak szókinccsemhez.

Merüljünk bele a szavak jelentésébe,

Imádkozzuk Jézus egy szavát...

Keressük azokat a szavakat, melyek örömet és békét ajándékoznak...

Figyeljünk a szavak csengésére!

De az álbékesség jelentheti a jogtalanság és az erőszak elhallgatását is, hogyan lehet azokat szavakkal elsimítani, befedni?

Öröm-e, hogy testem terhe lábaimon nyugszik.

Élvezetet jelent-e pihentetése, ápolása?

Barátian, hálásan érintjük-e?

Mezítláb menni tavasszal, nyáron

gyepszőnyegen, réten, homokon, vízen és mesgyén...

Egyenetlen utat, köveket talpunkkal érezni.

Lábunk alatti kis életekre vigyázni.

Az első lépést megtenni...

Figyeljünk most szívünk ritmusára!

Hozzájárulásom nélkül út éjjel és nappal...

Mit jelent, ha gyorsabban ver szívünk?

A szív minden rezdülése az élet rezdülése...

Saját és mellékes cselekvésünk csak

megnehezíti szívünket - mint kő a mellemben.

Hogyan oldódik a keménység?

Mitől él a szívem...

Tőled?

Christa Peikert - Flaspöhler

(Imádkozzuk most a szöveget a bal oldalon (esetlegesen a “minden” előtt a “ban,ben”-nel is! Egész testünkkel érezzük most át az egész szituációt!)

F. A MEGÉRTÉS KÉRDÉSEI

Ferenc az “igazi békéről” beszél. Miért értünk igazi béke alatt,
Hogyan értelmezzük a gubbiói farkasról szóló legendát?
Milyen kifejezések állnak Szent Ferenc írásaiban az “erőszakmentességről”?
Hogyan kapcsolja össze Szent Ferenc a békét Jézus Krisztussal?
Milyen jelentősége van a harmadrendnek a középkori társadalomra a béke szempontjából?
Milyen viszonyban áll Ferenc a középkori városokkal?
Hogyan hangzik az a köszöntés, amit Ferenc használt?
Magyarázza meg a “jogi erőszak” fogalmát!
Hogyan viszonyul Ferenc a másként gondolkodókhoz?
Milyen választ ad Ferenc a miniszternek, aki az ő békéjét akarta?

G. IRODALOM

FALEY: Die franziskanische Friedensbewegung in einem modernen Umfeld, in:
BOFF-BÜHLMANN: Baue meine Kirche auf, Franziskanische Inspirationen aus der Dritten Welt,
Düsseldorf 1983.57-74.

ROTZETER,A: Impulse für eine Friedensstrategie bei Franz von Assisi, Theologische Einordnung
und Aktualisierung (Missionszentrale der Franziskaner, (Grüne Reihe 17) Bonn 1983. (a C. pontban
lévő Infomációs rész kivonat ebből az írásból)

Gewaltverzicht: Bruder Franz, Zweimonatschrift für Franziskanisches Leben, Fulda 1983. 3/4.füzet
Május-augusztus)